

Poklon dubrovačkoga svećenstva biskupu Matu Vodopiću povodom proslave 50 godina misništva

JOŠKO BOGDANOVIĆ
ALMA DILBEROVIĆ

Pregledni članak

Joško Bogdanović
Sveučilište u Dubrovniku – Odjel za umjetnost i restauraciju

Alma Dilberović
Sveučilište u Dubrovniku – Odjel za umjetnost i restauraciju

U radu se po prvi put tematizira drveni historicistički, bogato rezbareni, pozlaćeni okvir velikih dimenzija, čija se izrada zajedno s portretom vezuje uz zlatni jubilej misništva velikoga dubrovačkog biskupa i hrvatskoga književnika Mata Vodopića. Potraga za odgovorima na pitanja o njegovoj namjeni aktualizirana je 2018. godine u fazi pripreme inventara koji će krasiti prostore palače Sorkočević, tj. Biskupske palače u Dubrovniku nakon skoro četrdesetogodišnje obnove. Okvir se analizira stilski, likovno i simbolički s osvrtom na tehnike i materijale izrade te na postupak konzervatorsko-restauratorskoga zahvata koji su izveli autori članka na Odjelu za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku. U radu se na temelju dostupnih povijesnih podataka donosi osvrt na autora izvornoga portreta koji se nalazio u okviru te na okolnosti proslave jubileja misništva biskupa Vodopića, u svrhu čega je i izrađen ovaj bogati ukrasni okvir, a daje se doprinos poznavanju dometa umjetničkog obrta na području Dubrovnika krajem 19. stoljeća.

Ključne riječi: rezbareni pozlaćeni okvir, biskup Mato Vodopić, Josip Mohr, konzervacija-restauracija

Kontekst

Dubrovnik je 15. travnja 1979. godine pogodio razoran potres jačine 7 stupnjeva po Merkalijevoj ljestvici. Prema izvješću Zavoda za obnovu Dubrovnika, u potresu je oštećena 1071 građevina na području tadašnje općine Dubrovnik, uključujući 33 fortifikacijska objekta, 106 sakralnih, 45 objekata raznih namjena i 885 stambenih objekata.¹ Palača Sorkočević / Biskupska palača u Dubrovniku kategorizirana je kao objekt s teže oštećenom konstrukcijom slijedom čega je onodobni dubrovački biskup Severin Pernek bio prisiljen napustiti Palaču ne sluteći da će proći skoro 40 godina do ponovnog useljenja dubrovačkoga biskupa u ovaj reprezentativni objekt.

Neposredno prije rata, umjetnine (slike, okviri, skulpture i namještaj) su prenesene u skladišne prostore Biskupije dok su tabulati rastavljeni i poslani na restauraciju u Hrvatski restauratorski zavod. U proljeće 2018. godine, prije samoga kraja radova na obnovi palače, Biskupija je u suradnji s Konzervatorskim odjelom Ministarstva kulture u Dubrovniku organizirala konzervatorsko-restauratorske radionice obnove slika, skulptura, ukrasnih okvira i namještaja u kojoj su sudjelovali predstavnici Umjetničke akademije u Splitu i radionice za drvo Odjela za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku. Bez spoznaja o izvornoj namjeni, na popisu umjetnina za izlaganje bio je i drveni pozlaćeni okvir (slika 1) velikoga formata (210 x 140 cm), koji je zbog lošega stanja predan na restauraciju na Odjel za umjetnost i

1 https://www.zod.hr/get/00_potres_1979_1991/53383/o_potresu.html

restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku. Pregledom umjetnina pohranjenih u biskupijskom depou, koji se nalazi u prostorima Collegium Ragusinum, okvir je zatečen na vrhu visokoga regala za pohranu slika, nepunih 50 cm od stropa, u uvjetima visokoga stupnja relativne vlage koji su za posljedicu izazvali brojna oštećenja okvira. Prije transporta u restauratorsku radionicu, a zbog opasnosti od gubljenja velikoga postotka sloja pozlate, okvir je preventivno zaštićen *facing*² tehnikom konsolidacije slikanoga sloja. Prilikom odabira umjetnina koje će krasiti prostore Biskupske palače u Dubrovniku, postojala je ideja da se u okvir nakon restauracije ugradi zrcalo. Opsežna istraživanja koja su provedena paralelno s izvođenjem konzervatorsko-restauratorskoga zahvata na svjetlo dana iznijela su niz indicija, ali i činjenica uz pomoć kojih je bilo moguće rekonstruirati izvorni izgled, važnost, simboliku i namjenu okvira. U razdoblju realizacije konzervatorsko-restauratorskoga zahvata u Dubrovačkim je muzejima održana izložba *U fotografskom atelijeru Antuna Miletića* autorice Marine Filipović. Na jednoj od izloženih fotografija nalazio se i okvir s portretom biskupa Vodopića koji se obrađuje u ovom članku (slika 2). Fotografija nastala krajem 19. stoljeća u potpunosti je otklonila dvojbe oko izvorne namjene okvira. Naime, ta crno-bijela fotografija neupitno ukazuje na to da je u okviru bio smješten portret biskupa Mata Vodopića i njegov grb, a na paspartuu se vidi slabije čitljiva posveta u obliku kartuše. Vrlo sličan portret biskupa Vodopića (slika 3) s identičnim paspartuom koji se nalazio u prostorima Arhiva Dubrovačke biskupije poslužio je za detaljnije razumijevanje portreta, njegovih dimenzija i pisanih sadržaja na paspartuu. Spomenuti je portret također restauriran na Odjelu za umjetnost i restauraciju kao dio diplomskoga rada Nikoline Cvitanović pod stručnim vodstvom mentorice doc. art. Sanje Serhatlić.³

O sačuvanom portretu biskupa Vodopića i njegovu autoru

Portret je grafički crtež dimenzija 85,3 x 62,4 cm koje se u potpunosti podudaraju s dimenzijama unutarnjeg okvira i zaštitnog stakla okvira, koji je predmet ovog članka. Sam portret zalijepljen je unutar ovalnog otvora paspartua dimenzija 72,1 x 57,7 cm. U donjem dijelu slike nalazi se natpis koji svjedoči o proslavi Vodopićeve svećeničkog jubileja (slika 4). Iz te kartuše proizlazi osam grana hrasta na kojima su upisana imena devedesetorice svećenika Dubrovačke biskupije (slika 4). S lijeve strane popisani su kanonici Stolnoga kaptola u Dubrovniku, gradski kler, svećenici Dubrovačkog i Konavoskog dekanata, a s desne strane popisani su kanonici Zbornoga kaptola u Korčuli te svećenici Stonskog, Pelješkog i Korčulanskog dekanata. Na paspartuu se nalazi sljedeći tekst:

Die XXV Novembris A.[nno] D.[omini] MDCCCXC.

*Jubilaeum Sacerdotii Sui celebrante Ill.[ustrissi]^{mo} ac Rev.[erendissi]^{mo} D.[omino]
D.[omino]*

Matheo Vodopić

Episcopo Ragusino

Equite Imp.[erialis] Ord.[inis] Francisci Iosephi I etc. etc. etc.

Capitulum Ecclesiae Cathedralis et Collegiale Abbatiale Nigro Corcyreum

cum Clero totius Dioecesis

2 *Facing*-metoda kojom se, koristeći japan-papir i vezivo, preventivno stabilizira slikani sloj kako bi se izbjeglo osipanje prilikom transporta ili manevriranja umjetninom. Metoda je reverzibilna.

3 http://www.dubrovacka-biskupija.hr/portal/index.php?option=com_k2&view=item&id=5277:restauriran-portret-biskupa-vodopi%C4%87a&Itemid=466, posjećeno u lipnju 2020.

Gratulantes

D.[ant] D.[onant] D.[edicat]

*Sic Tibi devoti en pandunt gaudia cordis,
Votaque, digne Pater, ut simul usque regas:
Ne spectes munus, pronam sed conspice mentem
Qua satagit quisque nunc memor esse Tui!*

Dana 25. studenoga godine Gospodnje 1890.

Preslavnom i prečasnomo gospodinu

koji slavi jubilej svoga svećeništva

Matu Vodopiću

biskupu dubrovačkom

Carskom vitezu reda Franje Josipa I. itd. itd. itd.

Kapitul stolne crkve i bratski opatski kapitul korčulanski

zajedno sa svećenstvom cijele biskupije

Čestitajući

Daju, daruju, posvećuju⁴

Simbolika hrastovih grana koje na paspartuu predstavljaju dekanate Dubrovačke biskupije, a na svakom pojedinom listu upisano je i ime svećenika tih dekanata, nastavlja se i na ukrasnim elementima okvira. Ovakva usklađenost upućuje na veliku vjerojatnost da su autor portreta i okvira usko surađivali prilikom izrade ili da se radi o istoj osobi.

Autor crteža je Josip Mohr, portretist koji je djelovao kao izvanredni profesor risanja Državne gimnazije u Dubrovniku poznate kao Preparandija. Prvi se put kao profesor risanja spominje u školskoj godini 1882./1883.⁵ Budući da je imao status izvanrednoga profesora risanja, koje je ujedno bilo izborni predmet, satnicu je popunjavao držeći sate gimnastike. Mohr je bio solidan portretist te je bio u stanju izraditi veliki portret uz pomoć male fotografije. Zanimljivost je da su njegovi portreti izlagani „u prodaji Srinčića na Placi“ o čemu govore Historički kalendari u Slovincu dvije godine uzastopno. Osim portreta starca⁶ „kojeg svi poznaju“, izlaže i portret baruna Conrada-Eybesfelda, ministra bogoštovlja i nastave, koji je kasnije poklonio Gimnaziji u kojoj je djelovao.⁷ Dana 13. prosinca 1916. proslavljena je stota godišnjica

4 S latinskoga prevela doc. dr. sc. Jadranka Bagarić.

5 Znanstvena knjižnica Dubrovnik (u nastavku ZKD), R-887/13, str. 1-72, Program c.k. velikog državnog gimnazija u Dubrovniku za godinu 1882-1883.

6 ZKD (R-II-238/6): str. 551, Historički kalendar, Slovinc br. 35, U Dubrovniku na 11 Decembra 1883. Godina VI. *Gospodin Jozip Mohr rodome Hrvat, učitelj na ženskom učiteljištu iz njemačkog jezika i risanja izložio je ovih dana u prodaji g.Srinčića na Placi po maloj fotografiji s olovkom izragjeno poprsje u velikom formatu jedne odlične osobe (starca) koja je veoma pomljivo i marljivo izragjena. Ko starca pozna veoma se divi ovoj krasnoj radnji. Radujemo mu se za ovaj lijepi uspijeh.*

7 ZKD (R-II-238/7): str. 95, Historički kalendar, Slovinc br. 6, U Dubrovniku na 21 februara 1884. Godina VII. *Gospodin Jozip Mohr kojim smo zgodu imali baviti se u Slovincu br 35. prošle godine opeta izloži na Placi u prodaji g.Srinčića polag fotografije s crayonom izragjeno poprsje u velikom formatu baruna Conrad-Eybesfelda ministra bogoštovlja i nastave, te pokloni istu zavodu c.k. ženskog učiteljišta u Dubrovniku pri*

rođenja biskupa Vodopića. Svečani pontifikal u crkvi svetoga Vlaha održao je biskup Josip Marčelić dok je navečer istoga dana održana spomen-večer u organizaciji Katoličkoga društva Bošković. Spominje se da je na pozornici u prostorima društva bila izložena lijepa slika biskupa književnika, sva u zelenilu, autora Josipa Mohra, kao poklon sveukupnoga svećenstva kada je 25. studenoga 1890. slavio jubilej misništva.⁸

O privrženosti i poštovanju koje je prema biskupu Matu Vodopiću osjećao njegov kler, pogotovo u trenutku svečane proslave zlatnog jubileja misništva, svjedoči niz dokumenata. U Arhivu Dubrovačke biskupije čuva se pismo (slika 5) datirano 24. srpnja 1890. u kojem se poziva svećenstvo u svim distriktima i dekanatima Dubrovačke biskupije da pomognu u proslavi zlatnog jubileja misništva voljenog biskupa.⁹ Pismo potpisuju članovi organizacijskog odbora proslave, kanonici dum Grgur Boschi, dum Stijepo Bazdan, dum Andrija Alibrandi, dum Mato Pišta i dum Vice Palunko. Istoimeni kanonici potpisuju tiskani poziv na pontifikalnu misu proslave „pedesetgodišnjice misnikovanja“ datiran 22. studenoga 1890.¹⁰ (slika 6). Od članova organizacijskog odbora proslave ističe se Andrija Alibrandi,¹¹ hrvatski kulturni povjesničar, kanonik Zbornoga kaptola u Korčuli i prepošt Katedralnoga kaptola u Dubrovniku. Za prigodu proslave napisao je *Hvalospjev*¹² biskupu Vodopiću (slika 7). Osim svećenstva, u čast biskupa Vodopića sonet objavljuje i Vlaho Jastremski, vitez pontifikalnog reda sv. Silvestra i zamjenik direktora ureda za red državnog tužiteljstva i gradskog okružnog suda Kraljevine Dalmacije¹³ (slika 8).

Opis, tehnička i stilaska analiza okvira

Okvir je nastao u razdoblju historicizma. Na klasično profiliranim plohamo ukrašen je rezbarenim lovorovim vijenicima. Na vrhu okvira nalazi se rezbareni perforirani vijenac s motivima reznjevitoga hrastova lišća i žireva. Autor je izradio vijenac koristeći formu klasične lovorove krune koja simbolizira pobjedu, besmrtnost, ali je u ovom slučaju koristio oblik hrastova lišća i žira. Ovakav odabir motiva navodi nas na zaključak kako je autor detaljno promišljao o koncepciji okvira, simbolici i važnosti prigode, osobe biskupa Vodopića i Grada te o semantici i etimologiji likovnih motiva kako bi dobio cjelovitu ikonografiju. Na okviru se isprepliće dubovo lišće u formi vijenca kojim je okrunjen lik biskupa književnika. Vijenac je ovalnog oblika, a na njegovu dnu smještene su izrezbarena vrpca i mašna. U vijencu se nalazio grb biskupa Vodopića koji nije pronađen.

kome je on učitelj. Mi se upravo radujemo ovom lijepom napretku i uspijehu našeg mladog umjetnika, te upozorujemo naše štovano općinstvo na njegovu velelijepu radnju, te mu želimo iz srca mnogobrojnih narudžbina ovakovih poprsja koji su pravi ures u svakoj obitelji.

- 8 Prava Crvena Hrvatska br. 609. od 16. decembra 1916., str. 2. <https://zduur.dkd.hr/?rfvq=i&id=28715/>, posjećeno 19. rujna 2020.;
Proslava stogodišnjice rođenja biskupa M. Vodopića- Prošle srijede, dne 13 o.mj., baš na blagdan sv. Lucije navršilo se je ravno sto godina što je ugledao svijetlo Božje jedan od ponajboljih hrvatskih pripovjedača blagop. Don Mato vit. Vodopić, dubrovački biskup. Naš je grad nastojao, da što doličnije proslavi, ukoliko to sadanje prilike dopuštaju stotu obljetnicu rođenja dičnog svog sina, biskupa Vodopića. E da se tako bar donekle oduži miloj njegovoj uspemeni. U tu je svrhu presvijetli biskup Dr. Josip Marčelić držao istog dana svečani pontifikal, u zbornoj crkvi sv. Vlaha koja je tom zgodom, a zaslugom zauzetnog njezinog rektora preč. Don Mata Vlahušića, bila svečano i ukusno nakičena. Pontifikalnoj je Misi osim mirskog i redovničkog gradskog svećenstva još i zastupstvo Općine i katoličkog društva „Bošković“ te znanci i štovatelji pok. Vodopića, kao i mnoštvo pobožnog naroda. Na večer pak istog dana katoličko je društvo „Bošković“ priredilo u svojoj dvorani prigodno pomen večer. Pzornicu je resila sva u zelenili lijepa slika biskupa-književnika što mu je poklonilo sjelokupno svećenstvo biskupije, kad je 25. Novembra 1890 slavio jubilej svoga misništva. Sliku je izradio profesor Josip Mohr sa ovim natpisom: Die XXV Novembris A.[nno] D.[omini] MDCCCXC. Jubilaum Sacerdotii Sui celebrante Ill.[ustrissim]o ac Rev.[erendissim]o D.[omino] D.[omino]Matheo Vodopić, Episcopo Ragusino, Equite Imp.[erialis] Ord. [inis] Francisci Iosephi I etc. etc. etc.Capitulum Ecclesiae Cathedralis et Collegiale Abbatiale Nigro Corcyreum cum Clero totius Dioecesis Gratulantes D.[ant] D.[onant] D.[edicat] Sic Tibi devoti en pandunt gaudia cordis, Votaque, digne Pater, ut simul usque regas:Ne spectes munus, pronam sed conspice mentem Qua satagit quisque nunc memor esse Tui!
- 9 Arhiv Dubrovačke biskupije (ADB), Spisi katedralnog i dekanatskog ureda u Dubrovniku (sig. 40), kutija 22.
- 10 HR-DADU-967.8, Osobni fond Vitolda Galzinskog, Biskupske obljetnice, mlade mise, proslave.
- 11 Alibranti, Andrija. 2021. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=1733>, posjećeno 19. rujna 2021.
- 12 HR-DADU-967.8, Osobni fond Vitolda Galzinskoga, Biskupske obljetnice, mlade mise, proslava.
- 13 Manuale del regno di Dalmazia per l'anno (1873), Bayerische Staats Bibliothek, str. 50.

Kompozicija okvira s rezbarijama visokoga reljefa i velikih dimenzija tehnološki je vrlo jednostavna; na osnovni dio okvira koji je izrađen od drva četinjače dodane su letve rezbarenoga lovorova vijenca koje se poput spoja na okviru spajaju pod kutom od 45°. Na lijevoj i desnoj plohi nalazi ih se po dvanaest, dok se na gornjoj i donjoj plohi nalazi po deset, s izrezbarenim X u središtu. Umjetnik je za spajanje kutova oblikom prilagodio krajnje ornamente i oduzeo im po jedan plod. Na unutarnjem i vanjskom rubu okvira nalaze se profilirane ukrasne letvice (slike 9 i 10) zbog kojih se na osnovnom okviru postiže dojam pravokutnoga kanala. Na profilirani vanjski rub okvira dodane su rezbarene letvice u obliku astragala, a na unutarnje letvice u obliku tordirane spirale.

Sva 24 elementa dodana na lice okvira pričvršćena su za okvir vijcima i čavlima. Vijenac je izrezbaren iz dva spojena bloka drva. Dvama vijcima pričvršćen je za gornju stranu osnovne plohe okvira; vidljiva su dva mala udubljenja gdje se naslanja donji dio mašne. Cijeli okvir drže dva čelična prstena. Okvir je pozlaćen kombinacijom uljane i polimentne pozlate, a u tutkalno krednu osnovu glavnog okvira dodan je pijesak fine granulacije čime se dobila teksturirana površina (slike 11 i 12).

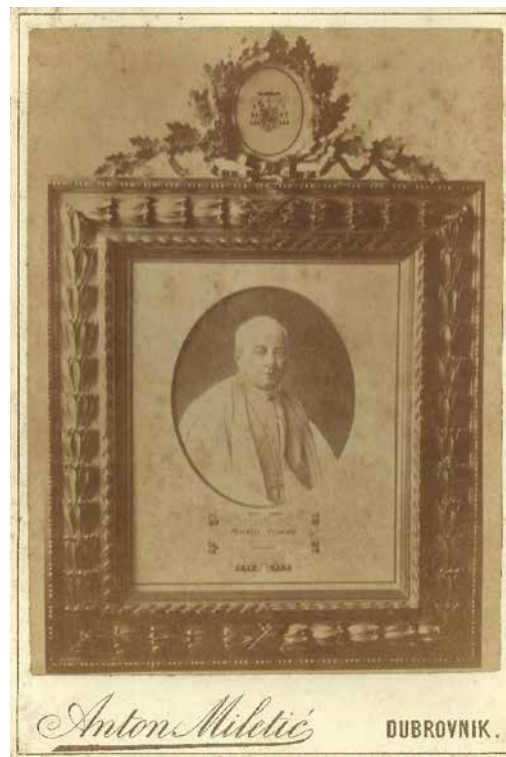
Konzervatorsko-restauratorski zahvat

Mehanička oštećenja na okviru nastala su neadekvatnim rukovanjem, izlaganjem i skladištenjem, dok su strukturna oštećenja gradivnoga materijala bila u obliku pukotina nastalih uslijed oscilacija relativne vlage ili grešaka na drvu poput čvorova. Nakon strukturnih najzastupljenija su bila oštećenja sloja pozlate. Preko 60 % sloja pozlate bilo je odvojeno od nosioca, a uzrok ovom stupnju oštećenja bila je dugogodišnja izloženost okvira neadekvatnim klimatskim uvjetima. U uvjetima izloženosti visokom stupnju relativne vlažnosti zraka došlo je do slabljenja adhezije između drvene podloge i tutkalno kredne preparacije (slike 13 i 14). Okvir je bio prekriven nečistoćom i česticama grube građevinske prašine. Na okviru su uočljive starosne promjene. Jedna od promjena je patina, dok je veći dio potpuna diskoloracija sloja pozlate. Diskoloracija je rezultat oksidacije *schlag* metala¹⁴ kojim je pozlaćen veći dio okvira. Posljedica toga jest da donja horizontala okvira nije zlatne nego zelene boje, što može biti indikator bakra u *schlag* metalu. Na vijencu s lijeve strane nedostaje vrh hrastova lista. Ispod toga se vijenac odvojio na spoju prilikom izrade. Još jedna pukotina nalazi se na gornjoj ploči gornjeg okvira. Na dnu okvira s desne strane nedostaje 77 cm astragala. Također nedostaju i spiralni dijelovi s drvenoga nosioca. Svi su se spojevi kutova, osim gornjega lijevoga, odvojili. Ukrasni dijelovi aplicirani su ljepilom i čavlima što je također dovelo do oštećenja. Vidljivi su i tragovi bioloških oštećenja nastalih od insekata i plijesni ili gljivica. Spomenuta oštećenja govore nam i o specifičnosti konzervatorsko-restauratorskoga zahvata. Prije transporta u radionicu bilo je potrebno nanijeti *facing* na površinu pozlate. Okvir je morao biti položen na poledinu jer bi se u protivnom izgubilo preko 60 % izvornoga sloja pozlate. Ljuske zlata podlijepljene su injektiranjem veziva te opterećivanjem površine utezima. S obzirom na to da se radi o površini visokoga reljefa, za ovu prigodu sašivene su platnene vrećice punjene olovnom sačmom (slika 15). Nakon injektiranja veziva između utega i površine pozlate podmetnuta je silikonska folija kako bi se izbjeglo lijepljenje utega za površinu. Karakteristika ovakvih utega je njihova značajna težina, manji volumen i prilagodljivost rezbarenim oblicima. Nakon podlijepljivanja slijedilo je čišćenje površina, rekonstrukcija kredne i pješćane podloge (slika 16), rezbarenih elemenata koji nedostaju, konsolidacija, pozlaćivanje na polimentnu i uljanu podlogu pravim i zamjenskim zlatom, usklađivanje novih intervencija s izvornikom te na kraju nanošenje zaštitnoga laka. Ideja zahvata je bila stabilizirati predmet, restaurirati ga poštujući intenciju graditelja i starosne promjene koje su nastajale preko stotinu godina od izrade predmeta. Nakon završetka konzervatorsko-restauratorskoga zahvata u okvir je vraćen portret koji se nalazio u Arhivu Dubrovačke biskupije (slike 17 i 18). Okvir i portret vraćeni su u Biskupsku palaču u Dubrovniku 25. studenoga 2020. godine, točno 130 godina od svečane proslave pedeset godina misništva biskupa Mata Vodopića.

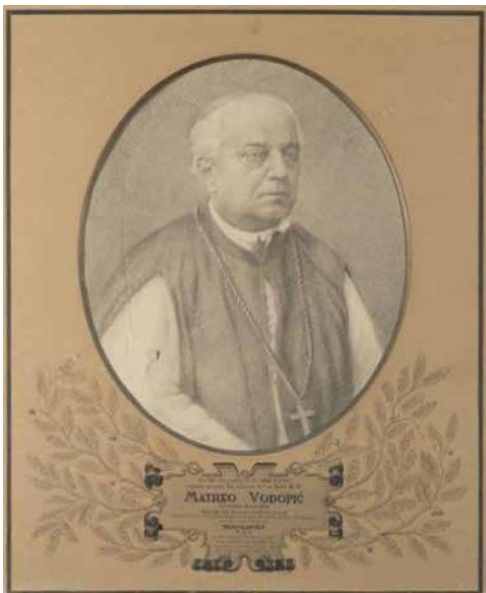
14 VOKIĆ, 2013., str. 23. Imitacija pozlate.

Slika 1. Zatečeno stanje okvira.
Foto : Alma Dilberović.

Slika 2. Fotografija s izložbe U fotografskom atelijeru Antuna Miletića, vlasništvo Dubrovački muzeji. Foto: Antun Miletić.

Slika 3. Portret biskupa Mata Vodopića pronađen u Arhivu Dubrovačke Biskupije, restauriran u radionici za papir, Odjela za umjetnost i restauraciju. Foto: Nikolina Cvitanović.

Slika 4. Detalj kartuše koja se nalazi na paspartuu a sadrži posvetu i popis svećenstva dekanata Dubrovačke Biskupije iz 1890. godine. Foto: Alma Dilberović.

Reverendissimo Monsignor Decano!

Col giorno 15. Novembre p.v. il nostro amatissimo
 Vescovo Monsignor Matteo Cavaliere Vescovo
 più andò a Dio piaciuto a raggiungere il
 50mo anno dalla celebrazione della Sua prima
 Messa ossia il Suo Giubileo Sacerdotale.
 Ormai in tutto l'Europa si comparsi di avve-
 nimenti sì rari nelle opere più alte tanto del
 celo catolico che del laico, invalso il lodar
 le cose che si esaltano e pareggiano in dinostri-
 ni di esultanza e di grato animo verso il loro
 Superiore per festeggiare un sì bello successo.
 Perciò lo scrivente Comitato, costituitosi a ta-
 le scopo, affinché la nostra Diocesi non fac-
 cia in quest' incontro una rimarcabile ecce-
 zione, e per dare agio ad ognuno dei Padri Sacer-
 doti Dionsani di manifestare al proprio Superio-
 re e Pastore, come conviene ai figli verso il Padre,
 il giubilo e l'ossequio ond' è verso di Epso animato
 per così fatto evento, viene ad invitare Epso Re-
 verendissimo Monsignor Decano di aprire fra i
 Sacerdoti del proprio Distretto una colletta di spe-
 ciale oblatione onde poter così nel miglior modo
 possibile presentarsi a Sua Signoria Ill.ma e Be-
 n. Monsignor Vescovo Luceo con un omaggio del-
 l'esultanza e devazione del Clero dipendente per
 felice avvenimento e festeggiare degnamente
 quel memo cabile giorno.
 Si attende dall'isemplare celo di Epso Rev.mo

All' Reverendissimo Monsignor Tarroc Urbano
 Canonico della Chiesa Cattedrale e Decano
 del Distretto di Ragusa

Monsignor Decano il miglior esito della propria
 Colletta e la sollecita trasmissione dei rispettivi
 importi raccolte.

Ragusa li 7 Maggio 1890

Il Comitato

Slika 5. Pismo od 24. srpnja 1890. kojim članovi odbora za proslavu pozivaju svećenstvo u svim distriktima i dekanatima dubrovačke biskupije da pomognu proslavu zlatnog jubileja misništva voljenog biskupa. Foto: Joško Bogdanović.

SUGRAĐJANI!

Naš obćeobljubljeni biskup,

MATO VITEZ VODOPIĆ

dne 25 ovog mjeseca, navršuje pedesetogodišnju svoga misnikovanja. Podpisani dočim vam daju na znanje taj veseli događaj; najjeznije pozivlju vas da dodjete na svetu Misu koju će tog danâ na 10 sati pontifikalno pjevati Njegova Presvjetlost u svojoj stolnoj crkvi: da tim pokažete svoju vjernu odanost i ljubav prema svomu dobromu pastjeru, zahvalite Svemožnomu da ga je do sada živo sačuvao, i pomolite se neka ga zdravo uzdrži za mnogo ljeta, na korist crkvi i domovini.

DUBROVNIK 22 Studenoga 1890.

Od Odbora za narečenu pedesetogodišnjicu.

Dum **Grgur** kanonik **Boschi**
Dum **Stjepo** kanonik **Bazdan**
Dum **Andrije** kanonik **Alibrandi.**
Dum **Mato** počast, kanonik **Pišta**
Dum **Vice** počast, kanonik **Palunko.**

Tipografija D. Prilupa.

Slika 6. tiskani poziv odbora za proslavu jubileja na svečanu svetu Misu u katedrali od 22. studenoga 1890. Foto: Joško Bogdanović.

Pel Giubileo Sacerdotale
di Sua Signoria Illustrissima Reverendissima
Monsignor Matteo Vodopić
Cavaliere dell'Ordine di Francesco Giuseppe I
Vescovo di Ragusa

Inno

O Te Signor, che le aure dolci e miti
Di Ragusa gentil spirar mi desti,
Volgo il saluto oggi, ch'a' Sacri Riti
Novo fulgore appresti!

Ma che vegg'io...? Onde sì lieti in viso
Nuovon gli stuoli a Te dei figli amati?
Onde Ragusa appar gaja del riso
Di raggi inaurati?

Dieci lustri passâr, or me ne arvidi,
Dal dì che Tu giovin Levita pio
Novella affrivi sui paterni lidi
L'Ostia di pace a Dio!

Son ben degni di Te, Pastore eletto,
Ch'or rinnovelli quel Divin Mistero,
I gaudi del Tuo popolo diletto,
I nuovi onôr del Clero.

Fu don del Cielo che ti porse aita
Di raggiunger alfin la meta pia
Tra i malôr che T'afflissen della vita
Nella difficil via!

Giuste lodi rendiam al Sommo Iddio
Per Te dell'alme nostre buon Pastore,
Voti facciamo che non sia restio
A darti ancor vigore

Per anni molti; Ti conservi integro
Di che alla Chiesa Sua Nocchier Ti fece
E a' paschi eterni Guida al popol egro,
Compia la nostra prece!

Ragusa li 25 Novembre 1890.-

A. C. Alibranti

Slika 7. Hvalospjev Andrije Alibrantijsa Biskupu Vodopiću za proslavu 50. godina misništva.

1840 — 1890

PEL GIUBILEO SACERDOTALE
DI SUA SIGNORIA ILLUSTRISSIMA REVERENDISSIMA
MONSIGNOR

MATTEO CAVALIERE VODOPIĆ
VESCOVO DI RAGUSA.

SONETTO.

O Ragusa gentile, oggi tu puoi
Lieta intrecciar di laudi un nuovo serto
Al tuo Pastore, e conte a' figli tuoi
Far l'opre del suo zelo e il lungo merto.

Da cinque lustri e cinque nell' incerto
Cammino della vita in mezzo a noi,
Ei guida l' alme, qual custode esperto,
A' lieti paschi cogli esempi suoi.

Dono è del Cielo se puranco doma
Non fu dal tempo la sua prisca forza,
Ma regge ancor sotto l' augusta soma.

De' figli suoi la prece lo rinforza,
E quel vigor, ch' infonde l' alma Roma
E che il primiero spirto non ammorza.

Ragusa addi 25 Novembre 1890.

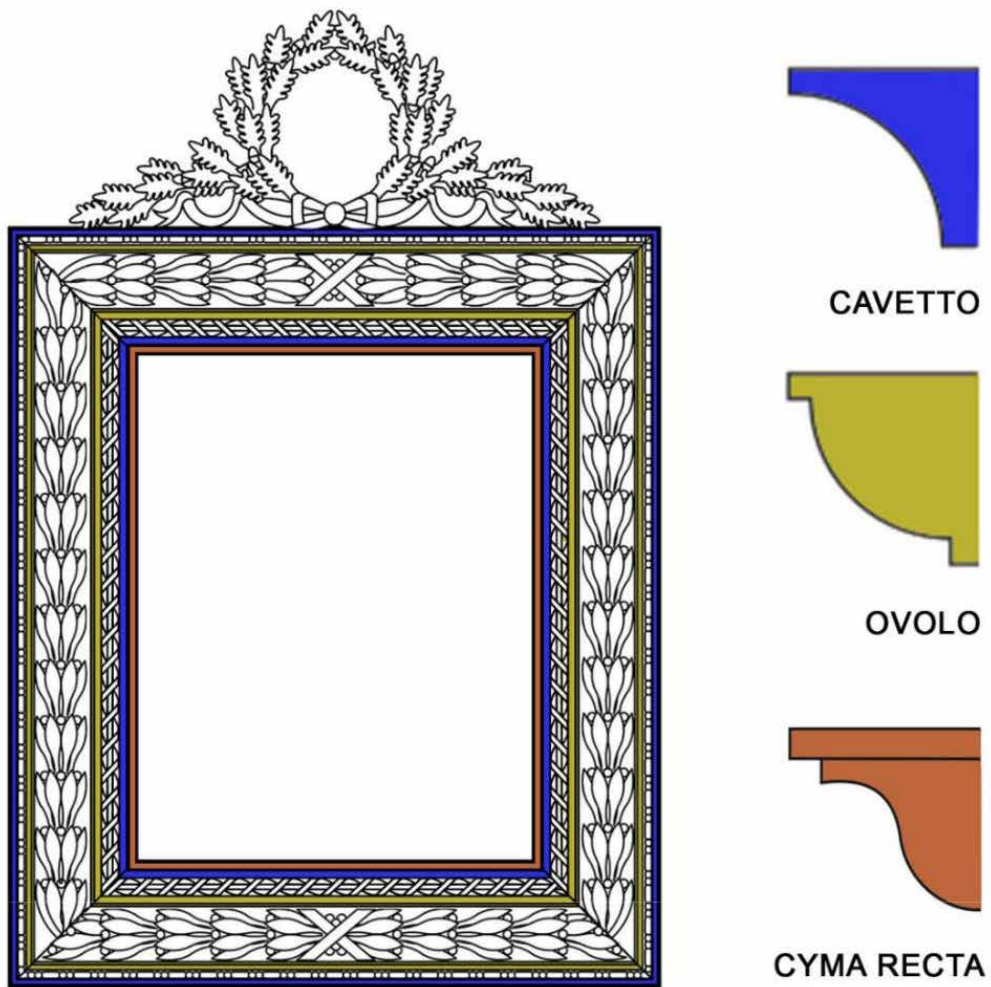
In pegno di filiale affetto ed ossequio

Biagio Jastremsky

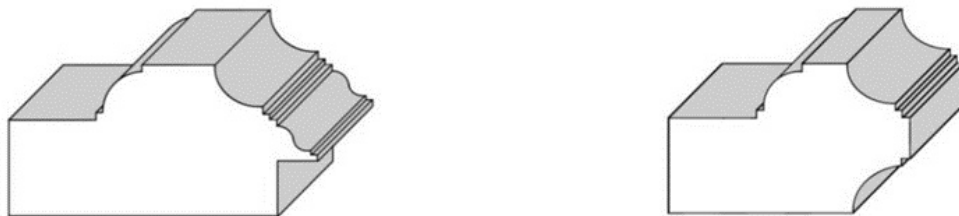
Cavaliere dell' Ordine Pontificio di S. Silvestro.

Tipografia C. Pretner.

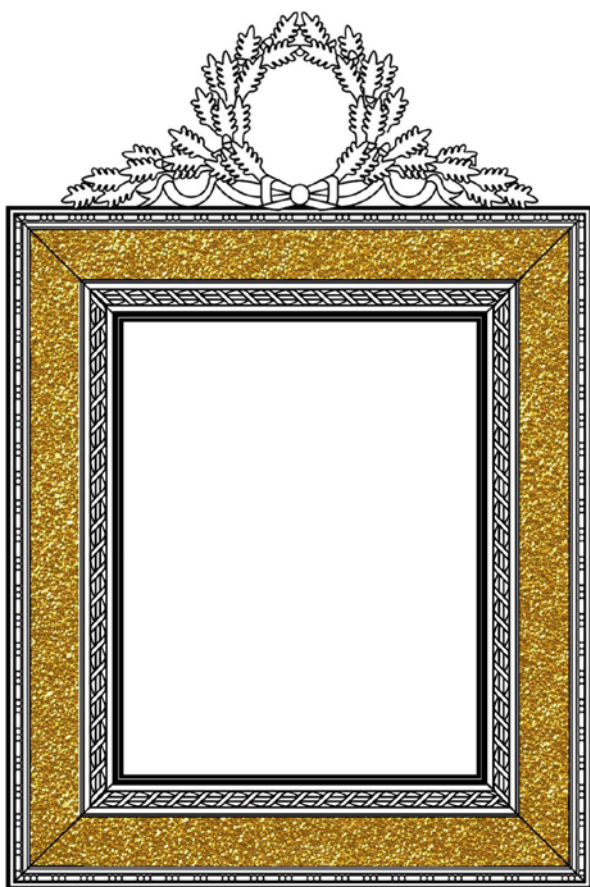
Slika 8. Sonet Vlaha Jastremskog posvećen Biskupu Vodopiću povodom 50. godina misnikovanja.

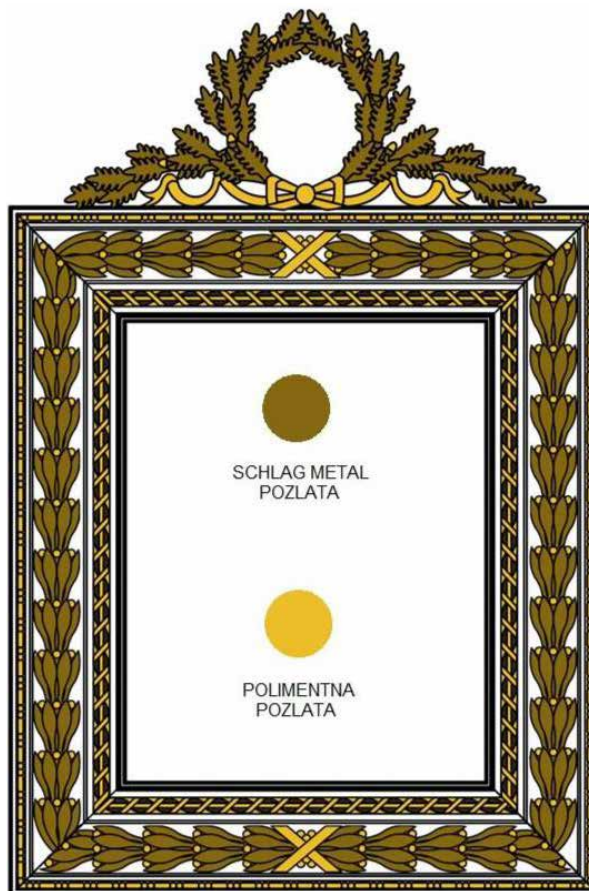
Slika 9. Grafički prikaz tipologije oblikovanih elemenata i njihov raspored na okviru.
 Crtež izradila: Alma Dilberović

Slika 10. Grafički prikaz vanskog i unutarnjek profila okvira.
 Crtež izradila: Alma Dilberović.

Slika 11. Grafički prikaz udjela i raspodjele pijeskom tekstuirane podloge na pozlaćenju površini okvira. Crtež izradila: Alma Dilberović.

Slika 12. Grafički prikaz udjela polimentne i schlag metal pozlate na rezbarenim elementima. Crtež izradila: Alma Dilberović.

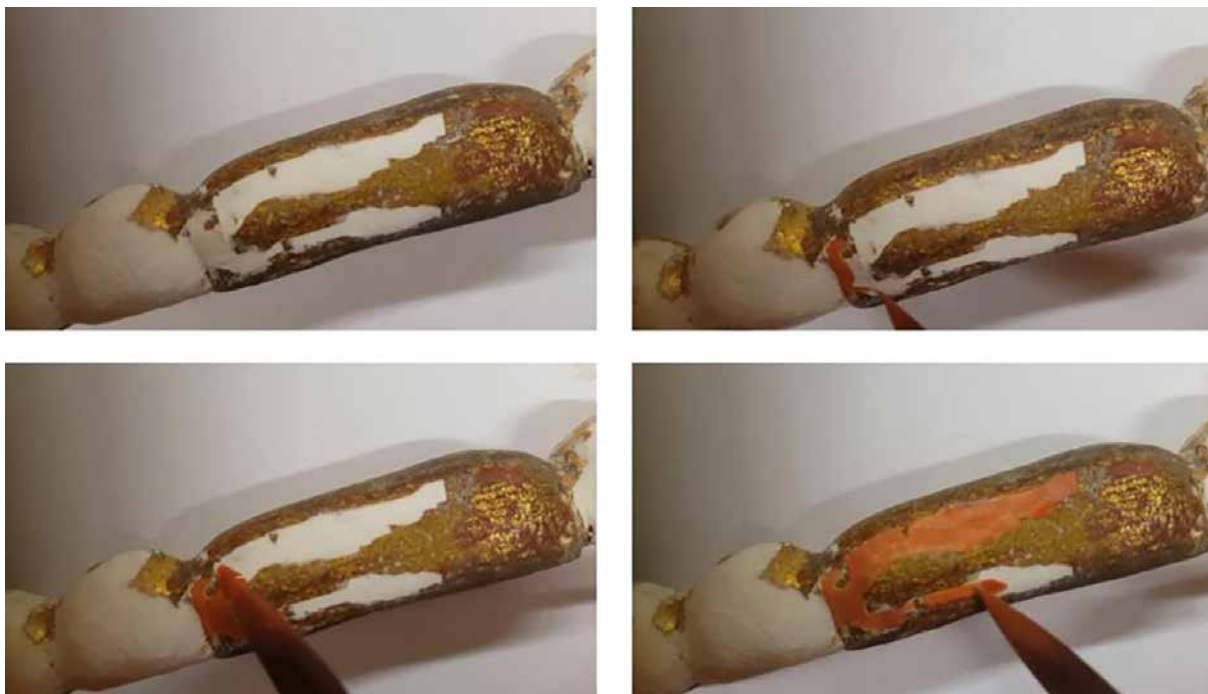
Slika 13. Detalj oštećenja. Foto: Alma Dilberović.

Slika 14. Detalj oštećenja. Foto: Alma Dilberović.

Slika 15. Prikaz izrade utega od olovne sačme korištenih za opterećenje rezbarenih površina prilikom podljepljivanja. Foto: Alma Dilberović.

Slika 16. Rekonstrukcija tutkalno kredne preparacije i nanošenje polimenta prije pozlate. Foto: Alma Dilberović.

Slika 17. Okvir nakon konzervatorsko-restauratorskih radova. Foto: Joško Bogdanović.

Slika 18. Okvir nakon ugradnje portreta koji se nalazio u Arhivu Dubrovačke Biskupije. Foto: Joško Bogdanović.

LITERATURA

Znanstvena knjižnica u Dubrovniku (u nastavku ZKD), R-887/13, str. 1–72, Program c.k. velikog državnog gimnazija u Dubrovniku za godinu 1882-1883.

ZKD (R-II-238/6): str. 551, Historički kalendar, Slovinac br. 35, U Dubrovniku na 11 Decembra 1883. Godina VI.

ZKD (R-II-238/7): str. 95, Historički kalendar, Slovinac br. 6, U Dubrovniku na 21 februara 1884. Godina VII.

Arhiv Dubrovačke biskupije (ADB), Spisi katedralnog i dekanatskog ureda u Dubrovniku (sig. 40), kutija 22.

HR-DADU-967.8, Osobni fond Vitolda Galzinskog, Biskupske obljetnice, mlade mise, proslave.

DAY, 1998.

D. DAY, *A Survey of Picture Framing History Part 1 – Panel Painting*, 1998., str 1, 2.

UNGER, UNGER, SCHNIEWIND, 2001.

A. UNGER, W. UNGER, A. SCHNIEWIND, *Conservation of wood artefacts: a handbook*, Berlin, 2001.

NEWBERY, 2007.

T. NEWBERY, The Robert Lehman Collection. Vol. 13, Frames, The Metropolitan Museum of Art, 2007.

VEROUGSTRAETE, 2015.

H. VEROUGSTRAETE, *Frames and supports in 15th- and 16th-century southern netherlandish painting*, Brussels: Royal Institute for Cultural Heritage, 2015.

POWEL, ALLEN, 2010.

C. POWEL, Z. ALLEN, *Italian Renaissance frames at the V&A*, Italy: Butterworth-Heinemann, 2010.

SABATELLI, 1992.

F. SABATELLI, *La Cornice Italiana Del Rinascimento Al Neoclassico*, Italy, 1992.

VOKIĆ, 2013.

D. VOKIĆ, *Tehnologija pozlaćivanja u konzervatorsko-restauratorskim radovima*, Dubrovnik, Skripta za kolegij Povijest umjetničkih tehnika i tehnologije materijala, Odjel za umjetnost i restauraciju, Sveučilište u Dubrovniku, 2013.

ELEKTRONIČKI IZVORI:

https://www.zod.hr/get/00_potres_1979_1991/53383/o_potresu.html, posjećeno 16. rujna 2021.

Alibranti, Andrija. 2021. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krlež. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=1733/>, posjećeno 19. rujna 2021.

Manuale del regno di Dalmazia per l'anno (1873), Bayerische Staats Bibliothek, str. 50. <https://opacplus.bsb-muenchen.de/Vta2/bsb11037997/bsb:10807158?page=3/>, posjećeno 18. rujna 2021.

Prava Crvena Hrvatska, br. 609, 16. decembra 1916., str. 2. <https://zdukd.hr/?rfvg=i&id=28715/>, posjećeno 17. rujna 2021.

SUMMARY

A GIFT FROM THE CLERGY OF DUBROVNIK TO BISHOP MATO VODOPIĆ ON THE OCCASION OF THE CELEBRATION OF 50 YEARS OF THE PRIESTHOOD

In the spring of 2018, in the final phase of the restoration of the Sorkočević Palace/Bishop's Palace in Dubrovnik, conservation and restoration workshops were held with the aim of taking care of the items that will be part of the display of the renovated Palace. Upon the initiative of the *Dubrovnik Department for Conservation*, professors and students of the Department of Arts and Restoration of the University of Dubrovnik and the Department of Restoration of the Academy of Arts in Split participated in the workshops. Within the framework of the workshops, restoration procedures were carried out on paintings, furniture, sculptures and frames. Given that a number of items were found with serious damage that could not be repaired in such a short time, the work continued in the workshop for the restoration of wooden artefacts of the Dubrovnik Department of Arts and Restoration. A frame of large dimensions, the original purpose of which was not clear at the time, and that had suffered from a high degree of damage, was handed over for restoration. The search for answers to questions about its purpose was updated in parallel with the implementation of conservation and restoration work. This article deals for the first time with this wooden historicist, richly carved, gilded frame of large dimensions, the making of which, together with the portrait, is connected with the golden jubilee of the priesthood of the great Dubrovnik bishop and Croatian writer Mato Vodopić. The frame is analysed stylistically, artistically, and symbolically with reference to the techniques and materials of production and to the procedure of the conservation-restoration endeavour carried out by the authors of the article at the Department of Arts and Restoration of the University of Dubrovnik. Based on the available historical data, the paper features an overview of Professor Josip Mohr, the painter of the original portrait that was in the frame, the circumstances of the celebration of the jubilee of Bishop Vodopić's priesthood, for the purpose of which this rich decorative frame was made, and a contribution is made to the knowledge of the scope of the objects of artistic craft made in the area of Dubrovnik at the end of the 19th century. Finally, the paper briefly presents the conservation-restoration works that lasted from July 2018 to November 2020.